

monimutkaisuutta tai siinä satuvia katastrofeja.

Monimutkaisessa maailmassa tarvitaan monipuolista osaamista, ja siinähan Ansaksen suvun Julian-pelastuspartio kokee olevansa vahvoilla. Isä ja poika katselevat ympärilleen Khao Lakissa; he näkevät kehnosti järjestettyjä työmaita, idealistien velttoa puuhastelua – ei siellä muuta tarvittaisi kuin toiminnan tehostamista, ei uudelleen aloittamisen pitäisi olla noin vaikeaa. Mutta kalastajilla ei ole veneitä, eikä tummilla suurisilmäisillä lapsilla ole kotia tai vanhempia – no, oikeastaan Juliaahan täältä vain tultiin hakemaan, takaisin kotiin ja oikeaan elämään. Entisinä aikoina parempiosaiset yrittivät unohtaa vain oman kotiseutunsa köyhät, mutta nyt on pystyttävä sulkemaan silmänsä koko maailmaan köyhyydeltä. Itsesuojeluvaisto ottaa käyttöönsä kovia keinoja, ja toiseus on enemmän toista kun koskaan ennen: Julia ja tämän kirjan idealistiset lukijat, ymmärtäkää nyt jo, etteivät syylliset löydy Lontoon pörssistä tai asialaisten hikipajojen monikansallista hyödyntäjistä. Amerikkalaiset eläkerahastot eivät keinnuttaneet veneitä, mutta mi-

kään korkeampi voima ei myöskään pannut kättänsä väliin silloin, kun suuri aalto tuli. Jussi Ansas on ehkä oikeassa siinä, että ihmisen paras turva on siisti ja hygieeninen sukanvarsisijoitus: ”aina on olemassa se mahdollisuus, että markkinat rankan laskupäivän jälkeen aukeavat aurinkoisissa merkeissä”.

Itkosen teksti raastaa ja puristaa, ja lukijan mieli on pian murtumaisillaan. Mikään ei ole oikeata tai väärää, eikä mikään johdu mistään sellaisesta, jota vastaan voisi taistella. Viisainta on yrittää pitää huolta vain itsestään. Suhdanteet leviävät toistuvina aaltona ympäri maailmaa; kaikki vaikuttaa kaikkeen, mutta mikään ei ole syyppää mihinkään. Ja raunioituneilla rannoilla Ansaksen perheen miehet sen kun ryyppäävät ja murehtivat vanhoja traumojaan. Mieleen nousee pieni epäily siitä, voisiko Tapani Ansaksen kaltainen juoppo hoipertelija todella olla Suomen hallituksen ministeri, miljonääri ja entinen suurliikemies. Ehkä tällainen murtuminen voi tapahtua, kun koko elämän aikana kertynyt epävarmuus oikein kunnolla kalvaa miehen mieltä. Jussi Ansaksen kova ja säälimättömän pankkiirihahmo sen sijaan

on aidon tuntuisesti laajentanut urheilumaailman opit osaksi koko elämäntulkuaan. Jussi on nykypäivän ihannehminen ja selkäyttimeensä asti sisäistänyt uusliberalismista ne aatteet, joista hänelle itselleen on eniten hyötyä. Itkonen paiskaa mieshahmonsa paljaina pöydälle, mutta Julia, idealismin kadotukseen ajautunut sisar, jää hiukan etäiseksi. Julia ei ole täynnä itseään, sillä hän ei ole vielä edes löytänyt mitään itseä itselleen. Elämänsä kuuluneilta miehiltä hän on lainannut tapoja olla ja ajatella, kun omia tunteita kuvastaa vain heitteille jääneen orpolapsen mykkä kapina.

Ansaksen miesväen kokemuksissa ja toiveissa parhaat naiset ovat hoivaajia. Kirjan lopussa sitten Juliakin kesken oikeutetun vihan yhtäkkiä paljastuu hoivaajaksi. Erikoinen ratkaisu kirjoittajalta, mutta jotenkin väistämätön. Onhan edes sisaren pysyttävä kasassa, kun isään ja veljeen risahtelee miehenmentäviä halkeamia. Ihmismielen Khao Lak on täynnä hiekkaan hautautuvia sandaaleja, jotka liian väkevästi muistuttavat menetetyistä hetkistä ja ihmisistä.

Uskova usko, epäilevä epäilee

PERTTI HEMÁNUS

Keskustelukirjeitä on Suomesakin kirjoitettu aina silloin tällöin, ja melkoinen osa niistä on jäänyt vaikutuksia vaille. Keskusteleminen on vaativa taito. Samanmielisyyttä on tylsää, hervoton riitely surullista; minkälainen olisi hyvä ratkaisu?

No, samansuuntainen kuin oli viimeksi lukemani opus. Eniten siinä yllätti Päivi Räsäsen osuus. Olen arvostanut häntä ennenkin, mutta vasta nyt yllätyin. Hän on teologi, joka on oppinut avartumaan uskostaan tinkimättä. Markku Myllykangas

Markku Myllykangas & Päivi Räsänen
Mitä maksaa ihmishenki?
Keskustelukirjeitä elämän arvosta
Kirjapaja, 2006
324 s.

on terveystieteiden ja tunnettu teräväkielisyystään. Luettuani kirjan arvostan häntä yhä vain enemmän.

Ehkä kerron itsestäniikin vain sen verran, että olen kasvanut kristillisessä kodissa, eronnut kirkosta vuonna 1975 sen oikeistohenkisyyden vuoksi ja liittynyt uudelleen kirkkoon vuonna 2001. En ole varsinaisesti uskossa, mutta en myöskään Jumalan kieltäjä; hiukan puistatavat nuo sanatkin.

Elämän arvo on suurtakin suurempi, ja tämä on ollut kantani aina. Vuoden 2001 kirkko oli omasta mielestäni olennaisesti parempi kuin entinen. Se keskustelee, se suvaitsee. Ehkä kirkosta eroamiset ovat edistäneet keskustelua ja suvaitsemista, mutta niin kynninen en ole, että kiittäisin muutoksen sillä.

Tavallaan koko kirjaa yhdistää eettinen ulottuvuus. Räsäselä se on itsestään selvää, mutta myöskään Myllykankaan etiikkaa ei voi kiistää. Hänen mahdollinen uskonnollisuutensa tosin jää esille tulematta.

Räsänen viittaa omantunnon jumalalliseen alkuperään, jonka Myllykangas kiistää. Hän viittaa Antti Eskolaan, jonka mukaan normit – ehkä omantunnon toinen nimi? – on sisäistetty osaksi kokonaispersoonallisuutta. Tässä kohden haluan paljastaa sen, että kun ikääntyneenä olen remontoinut elämäni rauhalliseksi, joskaan ei kovin kristilliseksi, jo tuo muutos tuntuu pysyvästi hyvältä. Omantunton olisi pelissä?

Myllykangas ottaa esiin us-

konnollisen sensuurin. Vielä 1980-luvulla USA:ssa kiihkoukuvat yrittivät torpedoida aids-tutkimusta. Mieleen tulee kirjassakin esiintyvä presidentti George W. Bush, joka viime vuonna yritti rangaista lääkäreitä, mikäli he auttoivat terminaalivaiheen potilaita kuolemaan. Toisaalta arvostan presidenttiä kylä on sallinut alaikäisinä tai kehitysvammaisina rikoksen tehneiden teloitukset.

Ehkä Myllykangas on useissa väitteissään terävemmän tuntainen kuin Räsänen, mutta kunnioitan myös Räsäsen vakauksista. Minua miellyttää sekin, että hän on alkanut pukeutua ja puhua vapautuneemmin kuin ennen. Jumala on mukana kirjan keskusteluissa toistuvasti. Kuitenkaan Räsänen ei tyrkytä häntä keskustelutoverilleen.

Ehkä voitaisiin arvioida, että Räsäsen ja Myllykankaan välillä on yhtenäistä ajattelua selvästi enemmän kuin erimielisyyksiä. Kirjan jännitteet tietenkin nousevat erimielisyyksistä.

Myllykankaan mukaan sisäsyntyistä lahjaa moraaliseen ajatteluun ei ole olemassa. Moraali on ymmärtääkseni hänen mukaansa ulkoapäin ohjautunutta. Tähän en miettimisestä huolimatta osaa ottaa selvää suoraa kantaa.

Myllykankaan mukaan terveydenhuollon priorisointi on miltei välttämättömyys. Seuraava lainaus on häneltä: ”Priorisointi on palaava piru. Tuomari Nurmion sanoin: Kun käännyt hänelle selkäsi, hän seisoo edessäsi.” Seisooko varmasti?

Kirjassa esiintyy ohimennen Bjarne Kallis, joka uskoo, että kymmenen tai viidentoista vuoden aikana laki eutanasiasta tulee. Minkälainen se olisi, sitä ei tarkkaan voida tietää. Räsäselä eutanasia on hyvin vaikea kysymys, ja olen itse samoilla linjoilla hänen kanssaan. Voin jopa kuvitella sairaan henkilön, joka on hyväksynyt eutanasian kuolintavakseen. Kuka voi kiistää, että hän saattaa juuri ennen sen toteuttamista muuttaakin kantansa?

Erimielisyyksiä riittää. Myllykangas pitää Suomen sijoittumista WHO:n rankinglistalla sijaluvulle 31 erinomaisena suorituksena terveydenhuollon suorituskyvyn suhteen. Räsäsen mielestä sijainti on huono. Kaksikon kannattaisi keskustella vakavasti siitä, mikä on johtanut erimielisyyteen.

Liikenneonnettomuudet riisävat maassamme hengen noin 400 henkilöltä vuodessa. Jos autojen nopeus puolitettaisiin teknisillä nopeusrajoituksilla 70–80 kilometriin tunnissa, kuolleisuus puolittuisi. Vakavasti loukkaantuneet ovat vielä erikseen. Mikä on oikeastaan ihmisen arvo? Jokaisen ihmisen, joka on maailmaan syntynyt?

Kirja on virkistävä ja haastava, vaikka aiheesta toiseen siirtymiset saattavat rasittaa muitakin lukijoita kuin minua. Jos kirjoittajat olisivat sopineet rajoituksista eli rajanneet tiiviimminkin tekstinsä, jotakin olisi voitettu mutta ehkä yhtä paljon menetetty.